

Чернишова Г.Ф. Основні вимоги до організації життєдіяльності дитячого оздоровчого центру нового типу / Г.Ф. Чернышова, А.О. Ходцева // Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики : збірник наукових праць. – К., 1999. - Вип. 2. - 428 с.

Чернишова Г.Ф., Ходцева А.О.

Сумський державний педагогічний інститут ім. А.С.Макаренка

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДИТЯЧОГО ОЗДОРОВЧОГО ЦЕНТРУ НОВОГО ТИПУ

Ми підходимо до дитячого оздоровчого центру як до педагогічної установи, яка включається до загальної виховної системи з урахуванням специфічних умов, в яких вона функціонує (тимчасові дитячі колективи, канікулярний час, природні умови, інтенсивні форми проживання, інше, ніж у школі, матеріально-ресурсне забезпечення та інше).

Ідея освіти – це ідея культивування, вирощування людини, створення для людини, яка зростає, певних сталих умов, які забезпечували б її розвиток. "Зробити людину" – означає включити її, за висловом німецького педагога Ф.Фребеля, в минуле, сучасне і майбутнє культури, її досягнень, в її рух, зробити людину культурною, до того ж здійснити все це культурним способом.

З досвіду нашої сучасності ми знаємо про існування декількох типів дитячих центрів: піонерські, скаутські, профільні, оздоровчі і та ін. Кожен з них у новій соціокультурній ситуації потребує пошуку оптимальних моделей. Ключовим словом табору, що пропонується, є слово "оздоровлення". Воно використовується в широкому, не тільки фізіологічному, розумінні. Дитину не можна оздоровити, не створивши доброго клімату в дитячому колективі, не організуючи різнобічної діяльності відповідно до запитів та можливостей дітей.

Дитячий оздоровчий центр – невід’ємна частина системи безперервної освіти, яка покликана забезпечити дитині додаткові можливості для духовного, інтелектуального, та фізичного розвитку, задоволення її творчих та освітніх потреб під час канікул.

Важливою проблемою для закладу, де діти проводять вільний час, є програма зростання дитини. Повністю поновлювати програму справ щороку неможливо. Тому керівники виховної роботи рано чи пізно приходять до думки, що дітям різного віку треба брати участь у різноманітних справах для того, аби кожна дитина мала можливість протягом деякого часу показати себе в різних умовах, освоїти необхідні в житті вміння, навички, моральні норми поведінки.

Дитячий оздоровчий центр – колектив дітей і дорослих, які спільно вирішують питання свого життя. Проектують свій табір. До цієї роботи залучаються і батьки.

Діти і дорослі спільно вирішують, чим займатися, які створювати клуби, майстерні, об’єднання, групи, які використати символи та ритуали. Самоврядування, як форма дитячої демократії дозволяє дітям реалізувати свої інтереси та можливості в колективі разом зі своїми товаришами, захистити від пригнічення особистість.

В основі організації дитячого оздоровчого центру лежить трійстий ритм, заснований на розвитку почуттів, мислення, волі дитини. Виходячи з цього, визначається наповнення щоденної діяльності:

1. Розумова діяльність (проблемні майстерні, лабораторії, проектувальна діяльність, щоденна рефлексія та ін.).

2. Практична діяльність (спорт, туризм, праця, шефська робота, гуртки та ін.).

3. Естетична діяльність (музика, театр, живопис, скульптура, імпровізація та ін.).

4. Дозвільна діяльність з перевагою ігрових форм, творчості, читання, прогулянок на природі та ін.

Розвиток дитини відбувається в процесі життя – занурення в певну систему цінностей, стосунків, культурних зразків і та ін., спілкування один з одним, дорослими, природою, мистецтвом і та ін., включення в різноманітне поле діяльності.

Педагоги працюють у двох блоках: перший – захисту і турботи і другий – розвитку дитини. Свобода проголошується як необхідна умова для розвитку і розуміється як право на вибір і прийняття відповідальності за нього на себе. Співвідношення своєї свободи зі свободою інших людей – правило життя колективу. В таборі можна все, що не завадить психічному та фізичному здоров’ю, відбувається культурним шляхом, не за чужий рахунок.

Якщо проектувати табір “від дитини”, то спиратися треба на її ведучі потреби, виходити з особливостей “культури дитинства”.

Наша літня експериментальна робота показала, що самопочуття дитини в таборі, її задоволеність перебуванням в ньому визначаються

передусім тим, як складаються у неї стосунки з дорослими, з однолітками, чи знайшла вона поле діяльності для самореалізації та самоствердження. Усі інші параметри – другорядні, хоча й значущі. Наприклад, харчування.

Експеримент проходив в таборі з недостатньою матеріальною базою, але якщо додержувалися перші три умови, діти любили його і намагалися повернутися до нього знову і знову.

Наш табір відрізняється від інших перш за все гуманістичним підходом до ролі людини, отже і дитини – не дитина заради школи, табору, суспільства, а школа, табір, суспільство заради дитини. Міра розвитку дитини стає мірою якості роботи вихователя і усієї виховної системи в цілому. Педагоги мають орієнтуватися не тільки на підготовку до майбутнього життя, а й на забезпечення повноцінного проживання кожного вікового етапу: дитинства, отрочства та юності відповідно з психофізичними особливостями особистості, яка розвивається.

Гуманістична ідея створення і функціонування такого табору пов’язана перш за все з ідеєю захисту дитини. Підхід до дитини з точки зору її захисту приводить дорослих до завдання забезпечення її життя, здоров’я, повноцінного проживання в умовах літнього табору; захисту від сваволі однолітків та дорослих; охорони від агресивних проявів соціуму; забезпечення правильного спілкування з природою і та ін.

Побут, режим, фізичне та психічне самопочуття, турбота про дитину, гарантування її безпеки – один з головних, але не єдиний блок діяльності педагогічного колективу табору.

Другим, не менш важливим, є блок розвитку. Ці блоки діалектично пов’язані і взаємозалежні. Конфлікт між ними полягає в тому, що підсилення одного блоку одразу ж послаблює інший. В умовах вільного вибору дуже важливо знайти їх точне і гармонійне співвідношення. Адже ведучою ідеєю такого табору є ідея розвитку людини (в якому б віці вона не перебувала) з урахуванням її індивідуальності та неповторності.

Забезпечення права дитини на розвиток розглядається нами як створення для дитини, підлітка, юнака, людини можливостей пошуку своїх запитань до оточуючого світу і своїх варіантів відповідей.